

naam van het aanneembedrijf door te geven evenals de ligging van het bos waar gewerkt gaat worden en de periode waarin het werk wordt uitgevoerd. De ErBo-controleurs kunnen dan óók daar controleren of volgens de regelen der kunst wordt gewerkt.

Informatie kan men doorgeven aan het Bosschap (Postbus 769, 3700 AT Zeist; 030-6930130, Bouma) of direct bij de controleurs: dhr. Bastiaanse: 06-54964911 of dhr. Smits: 06-51282616.

Oproep aan eigenaren/beheerders

Het Bosschap adviseert eigenaren en beheerders van bos steeds zoveel mogelijk met erkende bedrijven te werken. Men is dan verzekerd van correcte uitvoering van het boswerk en mocht dat niet het geval zijn, dan kunnen de controleurs er meteen op af. Bovendien is er voor het geval er toch iets mis gaat een eigen geschillenregeling. Op grond van die regeling kan de opdrachtgever rechtstreeks naar de ErBo-Geschillencommissie (p/a Bosschap) stappen ter bemiddeling in een geschil met de aanvrager. Tenslotte kan een opdrachtgever voor wat betreft een erkend bedrijf een klacht bij het Bosschap indienen, wanneer dat bedrijf zich niet aan de regels houdt.

Het Bosschap hecht belang aan een Erkenningsregeling die aan haar doel beantwoordt. Dat vereist een adequaat functioneren van de ErBo. Eigenaren en beheerders spelen daarbij als "de ogen en oren in het veld" een belangrijke rol. Het dringende verzoek is dan ook om bij het constateren of het vermoeden van "ongeregelheden" bij de uitvoering van boswerk direct contact op te nemen met het Bosschap of de controleurs. Dat geldt ook voor het boswerk dat niet op eigen terrein geschiedt. Minstens één keer per jaar verschijnt in het Vakblad Natuurbeheer een bijgewerkte lijst van erkende bedrijven met adres en telefoonnummer erbij. Verder is altijd een bijgewerkte lijst bij het secretariaat van het Bosschap verkrijgbaar (tel. 030-6930130 of www.boschap.nl). Op het secretariaat kunt u ook met al uw andere vragen over de ErBo terecht.

A.H. Bouma werkt bij het Bosschap.

Groeps certificering brengt kosten omlaag

VAN HARTE GECERTIFICEERD?!

H. van Blitterswijk, C.J.M. van Vliet & J.J. de Jong

Certificering is 'in'. Er wordt van alles gecertificeerd. Instellingen krijgen een ISO-certificaat om te laten zien hoe goed ze werken, apparaten krijgen een KEMA-keur dat laat zien dat ze veilig zijn. En bouten krijgen een ISO/NEN keur zodat je weet dat de moer uit de VS ook past op de bout uit Europa.

Sinds enkele jaren zijn er ook keurmerken voor goed bosbeheer om aan de consument te laten zien dat het bos goed beheerd wordt: met voldoende aandacht voor natuur en milieu, voor mens, plant en dier. Misschien bent u het FSC keurmerk al tegengekomen bij de bouwmarkt. Alterra deed onderzoek naar (vooral de kosten van) certificering en presenteert in dit artikel de belangrijkste resultaten.

Certificering van bosbeheer in het kort

Wat goed bosbeheer precies inhoudt, is vastgelegd in een standaard. Of het beheer van een bepaald bos hieraan voldoet, controleert een erkende en onafhankelijke instantie, de certificeerder. De bekendste en meest wijd verbreide standaard voor goed bosbeheer is die van de FSC, de Forest Stewardship Council. Een andere standaard, de Pan European Forest Certification standaard lijkt in opkomst, maar deze is nog niet operationeel. In Nederland heeft een werkgroep een standaard uitgewerkt die is gebaseerd op de wereldwijde FSC standaard en is toegesneden op de Nederlandse situatie. Het areaal bos dat volgens deze standaard is gecertificeerd, is in enkele jaren tijd gegroeid naar 69.000 ha. Wereldwijd is dat nu meer dan 17 miljoen hectare. In Nederland gaat het om Houtvesterij het Loo, de gemeenten Arnhem, Apeldoorn, Renkum, Ede en Lelystad en de regio's Gelderland, Overijssel en Flevoland van Staatsbosbeheer. De grootste daarvan is 8000 ha, de kleinste 280 ha. Van de kleinere bedrijven is er nog niet een gecertificeerd.

Levert certificering wat op?

Bij de reeds gecertificeerde bosbedrijven speelden vooral imago en public relations een rol. Met een certificaat toon je de buitenwereld dat het bos goed wordt beheerd en beheerders vinden dat (zeer) belangrijk. In enkele andere landen wordt voor gecertificeerd hout een meerprijs betaald aan de bosbeheerder, maar in Nederland bestaan de financiële baten overwegend in theorie. Wel wordt er in de verwerkingsketen hier en daar een meerprijs betaald. In sommige landen zijn ontwikkelingsorganisaties bijgesprongen om ter bevordering van goed bosbeheer de kosten mede te dragen.

De kosten voor certificering bestaan uit een bedrag dat de beheerder aan de certificeerder moet betalen en de kosten die de beheerder maakt (tijd) voor het verstrekken van informatie en voor eventuele veranderingen in het beheer. Dat kan bijvoorbeeld zijn een beheer gericht op meer dood hout of meer inheemse soorten. Het is een onderwerp van discussie of het uitvoeren van een inventarisatie en het opstellen van een beheersplan nu bij certificering moeten worden gerekend of bij het normale dagelijkse beheer. In het Alterra-onderzoek zijn de gegevens van de grote bedrijven gebaseerd op werkelijk uitgevoerde certificeringen, bij de kleine bedrijven op modelberekeningen.

Hoe groter het bosbezit, hoe lager de kosten die per hectare aan de certificeerder moeten worden betaald. Dit kost bosbedrijven met 8000 hectare ongeveer 1 gulden per ha per jaar. Bij 1000 ha is dat ca. 4 gulden per ha per jaar. Daaronder stijgen de kosten bijna

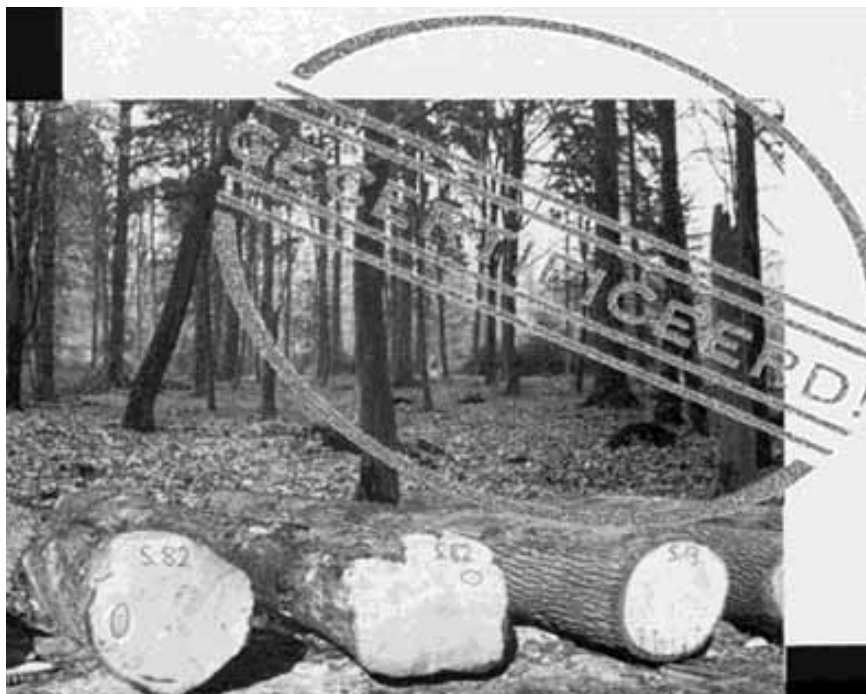

Foto: Alterra.

96

exponentieel naarmate het bedrijf kleiner wordt. Voor bosbedrijven van 100 ha bedragen de kosten al gauw tenminste 25 gulden per hectare per jaar in een gunstige en 50 gulden in een ongunstige situatie. Voor bedrijven van 25 ha is dat respectievelijk 50 en 100 gulden. De hoogte van de prijs (gunstig of ongunstig) is bijvoorbeeld afhankelijk van de reistijd die de certificeerder moet maken, zijn dagtarief en de benodigde tijd. Bovendien maakt het nogal wat uit of de eigenaar alle papieren netjes en toegankelijk heeft voor de certificeerder. Maar het moge duidelijk zijn dat dergelijke bedragen de certificering voor deze bedrijven financieel onbereikbaar maken.

De grote bosbedrijven vinden de kosten van 1 tot 10 gulden per hectare per jaar wel op brengen. Bovendien bestaat bij deze bedrijven de neiging om uitsluitend de kosten die aan de certificeerder worden betaald aan certificering toe te rekenen. Alle andere kosten, zoals de tijd die mensen er mee bezig zijn 'schrijven ze weg' onder andere posten.

Groeps-certificering

In Nederland zijn bijna 1900 boseigenaren met meer dan 5 ha bos. Ruim 1600 daarvan hebben minder dan 100 ha. Hoe kunnen ook zij op een betaalbare

manier toegang krijgen tot certificering? Om het voordeel van de grote oppervlakte ook voor kleine bosbedrijven te krijgen, is het systeem van groeps-certificering ontwikkeld. Meerdere bosgebieden van verschillende eigenaren worden dan gezamenlijk gecertificeerd. Daarbij zijn tal van constructies mogelijk. Zo kan een rentmeester groeps-certificering aanvragen, maar ook een bosgroep of een vertegenwoordiger van een groep eigenaren. Voor de certificeerder werkt dat efficiënter waardoor deze kosten een stuk lager uitvallen. Daar staan tegenover de extra kosten voor de organisatie en de administratie van de groep. Maar het blijkt dat bij groeps-certificeringen het voordeel van de grote gezamenlijke oppervlakte ruimschoots opweegt tegen de meerkosten. Hoewel ook bij groeps-certificeringen de kosten nog hoog zijn, liggen ze veel lager dan bij standaard-certificeringen (zie tabel 1).

Toekomstperspectief

Groeps-certificering biedt in Nederland de beste vooruitzichten om de kosten van certificering van kleine bosbedrijven te verlagen. Ten opzichte van standaard-certificering van elk bedrijf afzonderlijk worden de kosten met soms meer dan de helft teruggebracht. Het grootst is het voordeel bij een groep die homogeen is, met een uniform beheer. Maar ook dat is niet voldoende. Wil certificering in Nederland op grote schaal toegepast gaan worden, dan moeten de kosten voor de boseigenaar nog verder worden teruggebracht.

Een deel van de oplossing kan wellicht gevonden worden door basisrichtlijnen op te stellen waaraan het beheerplan en de inventarisatiemethode bij een klein bosbedrijf moeten voldoen. De certificeerder zou de controleprocedure moeten aanpassen aan de aantallen kleine bosbedrijven in een groeps-certificering. Een tweede mogelijkheid is dat er een combinatie wordt gemaakt met de Regeling Natuurbeheer. Wanneer een bosbedrijf subsidie krijgt voor bepaalde doelpakketten in dat kader, moet dat voor de certificeerder een aanwijzing zijn dat het bedrijf aan bepaalde voorwaarden voldoet en kan het veldwerk ter controle worden beperkt. Een derde mogelijkheid is dat de Nederlandse overheid, die immers een voorstander is van duurzaam bosbeheer, een financiële bijdrage levert aan boseigenaren rechtstreeks of aan reeds bestaande organisaties zoals de Regionale Bosgroepen om als groeps-vertegenwoordiger bij certificering op te treden.

Groepsvorming heeft naast een kostenverlagend effect bij certificering een aantal belangrijke bijkomende voordelen, die ook in het buitenland worden erkend. Uitwisseling van kennis en ervaring is er daar één van, begeleiding door deskundige bosbouwers een andere.

Tabel. Kosten van verschillende vormen van certificering

	25 ha gunstig	25 ha ongunstig	100 ha gunstig	100 ha ongunstig
Groeps-certificering	> f 23	> f 60	> f 14	> f 43
Standaard-certificering	> f 52	> f 96	> f 26	> f 51

Het moge dus duidelijk zijn dat in Nederland nog geen kleine bosbedrijven zijn gecertificeerd, en met reden: de kosten zijn te hoog. Uit het onderzoek van Alterra blijkt dat groeps-certificering de minst dure optie is voor het certificeren van kleine bosbedrijven.

Groeps-certificering moet in Nederland dan wel verder worden ontwikkeld, en de kosten voor de boseigenaar moeten verder omlaag.

Hier ligt een buitenkans voor de Nederlandse overheid en de bosbouwsector als geheel om twee vliegen in een klap te slaan: een professioneler bosbeheer en een groot deel van het Nederlandse bos gecertificeerd. Daar kun je ook internationaal goed mee voor de dag komen. Van harte gecertificeerd!

Meer informatie over dit onderzoek kunt u lezen in het Alterra-rapport 031: 'Certificering van kleine bosbedrijven' van H. van Blitterswijk, J.J. de Jong & C.J.M. van Vliet.

Het rapport kunt u bestellen door f 40,- over te maken op banknummer 367054612 t.n.v. Alterra, Wageningen, onder vermelding van Alterra-rapport 031. Dit bedrag is inclusief BTW en verzendkosten.

H. van Blitterswijk, C.J.M. van Vliet & J.J. de Jong werken bij Alterra.

DRENTSE BEEKVISSSEN BETER BEKEKEN

A.J. Scheper

In 1996 presenteerde de Drentse Federatie van Hengelsportverenigingen het Basisdocument Visstandbeheer en Sportvisserijgebruik Drentse Beken. In dit lijvige boekwerk, dat de Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij (OVV) in opdracht van de Drentse Federatie heeft gerealiseerd, maakt de Federatie zich sterk voor integraal beheer van de Drentse beken met de kwetsbare stroominnende vissoorten als uitgangspunt. In alle aandacht voor de Drentse beken en hun stroomdalen was er volgens de Federatie te weinig oog voor de beekvissen en hun specifieke eisen aan het beekmilieu.

De provincie Drenthe vindt het Basisdocument een deskundige en dus welkome aanvulling op het provinciale beleid gericht op behoud en herstel van de natuurlijke waarde van de beeklopen in Drenthe. De provincie bleek gevoelig voor de in het Basisdocument verwoorde kritiek dat het provinciale soortenbeleid zich voornamelijk richt op bekende en tot de verbeelding sprekende dieren en plantensoorten. Bovendien gaat de provincie voorbij aan beekvissoorten die zich vanwege de aantasting van hun natuurlijke leefmilieu maar met moeite kunnen handhaven. De provincie stelde een bijdrage beschikbaar voor vervolgonderzoek dat moet resulteren in een pakket maatregelen voor een visvriendelijker inrichting van de beeklopen

voor met name de van nature in laaglandbeken voorkomende vissoorten.

Vissoortenbeschermingsplan Drentse bovenlopen

In nauwe samenwerking met de provincie besloot de Federatie tot het opstellen van soortenbeschermingsplannen voor stroominnende vissoorten, een en ander uit te voeren door de OVV. Als plangebied is gekozen voor de bovenlopen van de Drentse beken met daarbij een duidelijk oog voor de gehele beeksystemen omdat juist stroominnende vissoorten in de regel een groter watersysteem nodig hebben om goed te gedijen. Zelfs vrije migratiemogelijkhe-

97

Gasterense Diepje. Foto: H. Dekker.